

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzandók.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hónap . . . 1 ft 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 83-ik szám.

Egy négyszög czentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttéri czikkek garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Mi lesz?

Budapest, febr. 15.

Báró Bánffy Dezső, báró Fejérváry Géza, Lukács László miniszterek és Széll Kálmán Bécsbe utaztak, hogy holnap a király elnökelet alatt tartandó koronatanácsban részt vegyenek.

Az egész politikai világ figyelme így ismét Bécs felé fordul, mert biztosra veszik, hogy ő Felsége is megünvén a hosszú béketárgyalások eredménytelenségét, döntő lépésre határozza el magát.

A kormány félhivatalosa ez újabb bécsi utazásról a többek közt ezt írja:

A kormány az ellenzék követeléseivel szemben ma is ragaszkodik azokhoz a minimális követelésekhez, miket a korona és a szabadelvűpárt egyetértésével eddig kikötött. Ha az ellenzék e feltételeket elfogadja, aváltság megvolna oldva; ha pedig nem fogadja el — és erről az eshetőségről folynak majd Bécsben az újabb tanácskozások — akkor előáll a kormány a kötelessége, hogy más módokat keresen és találjon a rend helyreállítására és az ország veszélyeztetett érdekeinek megóvására.

Hogy a megoldásnak, ez az újabb módja erélyesebb rendszabályok fogantatását jelenti az ellenzékkel szemben, csak természetes. A bécsi kihallgatások és esetleg együttes tanácskozások célja lesz: megállapítani ezeket a rendszabályokat és a korona előzetes jóváhagyását számukra megszerezni.

A soká huzódott parlamenti válságban, föltéve, hogy az ellenzék végig megmarad azon az intranzigens állásponton, melyet ma még a kormány föltételeivel szemben elfoglal, a kormány mostani utjáról fogja hozni a döntést.

E sorokból világosan kitetszik, hogy Bánffy Dezső és két minisztertársa nem valami békés szándékkal járulnak a király elé, s ha Széll Kálmánnak nem sikerül a király előtt harcziás szándékukat kellően ellensúlyozni, a béke helyett a legádázabb harcra lesz kilátás.

A holnapi nap bizonyára véget fog vetni e kinos helyzetnek s a csüörtörtökön összeülő parlamantben bizonyára az ellenzék részéről szová fog tetetni a bécsi út, a melytől még a kormánypárt legbékésebb elemei sem várnak semmi jót.

A Tiszák, mint mondják, újra felülkerekedtek a pártban s Bánffyval azt csináltatják, a mi épen nekik tet-

szik. Egy esti ujság szerint, hogy Bánffy báró ma még kormányelnök: az nem a békét jelenti, hanem a háborút. Legyünk elkészülve a legrosszabbra: a nyílt abszolutizmusra is. Bánffy Dezső báró, úgy látszik, fenéig akarja irtetni a hatalom poharát: le nem teszi, a míg valósággal le nem szédül a magas piederstárlól, a melyre a századvégi Magyarországon emelkedett.

Minden komoly politikus tehát a legnagyobb aggodalommal tekint a bécsi tanácskozás elé, mert, ha onnan most is Bánffy még mint miniszterelnök tér haza, ez azt fogja jelenteni, hogy a Széll Kálmán és társai hiába fáradoztak heteken át, mert nem béke, hanem harcz lesz Magyarországon. Még pedig olyan harcz, a melybe esetleg ezredéves alkotmányunk vesz bele.

Bánffy urék keveset törődnek ezzel. Elöttük bliktri a nemzet érdeke, nekik csak a hatalom kell, a melylyel még soha annyira vissza nem éltek, mint jelenleg.

A béketárgyalások.

Budapest, febr. 15.

— A béketárgyalások kevés reménnyel kecsegtetnek. A politikai helyzet nem változott, a béke ügye már határozottan rosszul áll s csaknem bizonyos, hogy a béke megkötése elmarad.

A négyes-bizottság tegnap megszakitotta a tárgyalásokat végleg, mert a házszabályok módosításánál az ellentéteket sehogy sem sikerült megszüntetni.

A kormány a házszabályok módosítását, mely az elnök diszkrecionális jogát kibővíti, conditio sine qua non-nak jelentette ki s ezt az ellenzéki meghatalmazottak nem fogadhatták el.

Éppen ilyen határozottsággal ragaszkodik a kormány azokhoz a feltételekhez, hogy az idemnitás még a Bánffy-kormánynak adassék meg.

A kormány e két feltételhez köti a békét s az ellenzék ezek egyikét sem hajlandó semmi szín alatt akceptálni.

A béke ügye tehát olyan kátyuba jutott, a melyből a kisegítő utat nagyon bajos lesz megtalálni.

A pártközi konferencia ma össze sem ült. Az ellenzéki pártok békeidegaláljai közül ma senki nem fordult meg a képviselőházban.

A mai napnak kétségbevonhatatlanul legfontosabb politikai eseménye Széll Kálmánnak Bécsbe történt elutazása.

Mennyivel tiszteletreméltóbb ennél a bójt a maga igaz és természetes fogalmával: az önmegtagadással. Önmegtagadás testi és szellemi életünk mindazon fázisában, hol az ész és erkölcs fegyelme állítja fel ezt a paragrafust. Ki merné tagadni, hogy a dohányos ember egy napi korlátozása nem nagyobb bójt a negyven napon keresztül halpástétomok, kugler-tészta, gyümölcsök és borok élvezetében bójtőlök dohózásánál?!

A mi bójtünk: a szellemnek felemelkedése, a testnek zabolázása. Magyarosan: mértékletesség.

Aztán — kiáltunk fel szent Jeromossal — mit ér az ételektől való tartózkodás, ha a lélek kevelységtől tántorog? Mit ér, ha bort nem iszunk s a harag és gyűlölettel részegek vagyunk? A bójtnak, mily tiszteletreméltó értelmezését találjuk az Ó-testamentomban Isaiásnál, midőn azt kérdi: „Vajjon olyan-e a bójt, melyet én kívánok, hogy az ember napestig gyötörje lelkét, vagy meghajtsa fejét karikaképen és zsákot, hamut terítsen maga alá? Vajjon, ezt hívod-e bójtnak? Nem az e inkább a bójt, melyet én kívánok: Oldd meg az istentelenség kötelékeit, bocsásd szabadon az elnyomottakat és törj össze minden ígát, szegd meg kenyeredet az éhezőknek s a szegényeket fogadd be házádba.”

Mint minden vallási mozanattal bíró tényvel, úgy a bójt történelmi magyarázatával is vissza kell mennünk a zsidónép őstörténelméhez. Mózesnél évenként általános bójti napot rendelt az Ur, melyet az „engesztelés nagy és szent ünnepének” mon-

Széll tegnap este érkezvén meg a fővárosba rátóti birtokáról, lakásán találta báró Fejérváry Gézának azt az értesítését, hogy ő felsége szerdán magánkihallgatáson fogadja.

A korona megbizottja, most harmadszor jelenik meg ő felsége előtt, mióta a béketárgyalásokban résztvesz és ezuttal behatározott fog tenni nemcsak a kompromisszum-tárgyalások menetéről, de rá fog mutatni azon körülményekre is, melyek a megegyezés létesítését mindeddig megnehezítették.

Beavatott oldalról nyertük azt az információt, hogy Széll Kálmán és a kormány előterjesztései között a házszabályoknak a kormány által kontemplált revíziójára nézve lényeges eltérés mutatkozik. Ennek elosztása képezi mostani bécsi útjának egyik főfeladatát, mert Széll Kálmán abban a véleményben van, hogy az ellenzékkel méltóságos békét kell kötni, nem pedig olyat, mely azt lealázná, annál is inkább, mivel az ellenzék ilyenbe semmi körülmények közt bele nem megy.

Széll Kálmán valószínűleg csüörtörtökön tér vissza vissza Budapestre és a koronától nyert direktíciók alapján folytatni fogja értekezletét az ellenzék vezérférfiaival.

A miniszterelnök, ma délben báró Fejérváry, Lukács László és Széll Kálmán jelenlétében szóbelileg közölte az ellenzéknek adandó nuncizum tartalmát a disszidensek vezéreivel.

Értesülésünk szerint, a kormány első sorban az ellenzék ama kérdésére felel, hogy adhat-e a lelöpő kormány biztosítást arra, hogy a megkötendő egyezmény végrehajtásának ideje alatt a jövő kormány sem fogja-e a koronánál a Ház fölölzlatását indítványozni? Erre vonatkozólag a kormányutal azon álláspontjára, hogy ő a jövő kormány nevében semmi biztosítást sem nyújt, de miután az új kormány is abból a pártból kerül ki, mely a megegyezést rektifikálni fogja, ebben rejlének az ellenzék által fölvetett kérdésre vonatkozó garancia.

Ezután a kormány ismetelten kijelenti az indemnity letárgyalásához való ragaszkodását és sine qua nonnak jelenti ki a házszabályok megszigorítását. Az erre való megegyezéshez ajánlja az albizottsági tárgyalások folytatását.

Végül a kormány ismétli, hogy a megegyezésnek a pártok közt való megállapítását tartja továbbra is a megegyezés leghelyesebb formájának.

Ez alapon kész a tárgyalások folytatására, de kéri azok minél előbb való lebonyolítását.

Jelentettük tegnap, hogy a pártközi konferencia ma csak az esetben ült volna ösz-

sze, ha a négyes bizottság tegnap tartott ülésében a házszabályok revíziója dolgában megállapodás jött volna létre. Ilyen megállapodás azonban nem jött létre és ennek következtében az ellenzéki delegáltak nem is ültek össze, mert Győry Eleknek és Horánszky Nándornak meg volt a teljes felhatalmazásuk arra, hogy ha a kormány képviselői továbbra is ragaszkodnának az elnöki hatalom kibővítésére vonatkozó követeléshez, a tárgyalásokat szakítsák meg.

Szabolcska Mihály ünneplése.

Temesvár, febr. 13.

A temesvári ev. ref. egyház tegnap ünnepélyt rendezett Szabolcska Mihály, a kitűnő pap és hírneves poéta tiszteletére abból az alkalmából, hogy őt a Kisfaludy-társaság tagjául választotta.

Dél előtt fél tíz órakor az egyháztanács diszgyűlést tartott.

A diszgyűlésre egy háromtagu bizottság hívta meg Szabolcska Mihály lelkész, a ki, midőn ott megjelent, lelkesült éljenzéssel fogadtattott.

Mágori Mihály elnököl gondnok emelkedett most szólásra, előadva, hogy az egyháztanács jelen diszgyűlésének egyetlen, de szép tárgya, hogy a presbyterium kifejezze legbensőbb, legnagyobb örömet a föltött, hogy szeretve tisztelt, újonnan választott kedves lelkészét: Szabolcska Mihályt a Kisfaludy-társaság az ország ezen legelső irodalmi egyesülete, tagjául választotta meg. Örömrünk e föltött végtelen nagy, úgy, hogy ő azt ki sem fejezheti kellőképen; felkéri tehát az erre talán leghivatottabb egyént, a diszszónokot: dr. Benedek Albert presbytert és felső leányiskolai tanárt, hogy érzelmeinket, örömrünket tolmácsolni sziveskedjék.

Dr. Benedek Albert erre magas röptű, remek beszédet tartott, melyben visszapillantást vetett a Kisfaludy-társaság keletkezésére és történetére, kimutatván, hogy úgy ez, mint a magyar tud. akadémia a sok jeles költő, író és tudós közül mindig csak a legjelesebbeket választotta meg tagjául.

Szívből üdvözlöljük Magyarországnak ez idő szerint leghivatottabb, mert legmagyarosabb lírikus költőjét: Szabolcska Mihályt családjának üdvére, presbyteriumunk s egyházunk dicsőségére; a haza javára, s a magyar irodalom dicsőre még igen sokáig tartsa és éltesse!

A beszédet lelkesült éljenzés követte, melynek csillapultával szerényen fölemelkedett az ünnepelt Szabolcska Mihály lelkész s a következő rövid beszédet tartotta:

Nagytisztelotti Presbyterium! Mélyen tisztelt uraim! Megvagyok hatva azon igazán ékes beszéd által, melyet igen tisztelt szónokuk hozzám intézni szives volt, azon alkalmából, hogy az én csekélységemet a Kisfaludy-társaság tagjául beválasztotta. Elismerem, hogy ez szép kitüntetés; de nem tudom, hogy megérdemeltem valójában? Mert higgyék meg uraim, én nem kerestem ezt

teltek. Szóval, ez az idő volt a kanonjogból is ismert önmegtagadási idő.

Az egyház nagybójti fegyelmén az idő sokat változtatott. Az ugynevezett felmentvényt is ugyancsak felhasználják a legbuzgóbb hívek is, hogy magukat kivonják a parancs alól.

Egykor a pápa kérdőre vonta Erásmust, miért nem bójtöl?

— Szent atyám! A lelkem jó katolikus, de a gyomrom — az lutheránus — viszonzá zavartalanul az egyházatya.

Az emberi szenvedélyek mérséklése, az önmegtagadás mindig erényszámba megy, mert ezt a bójtöl az ész és lélek törvényének kell ismernünk, de nem sokat ér az a bójt, mely bizonyos ételek élvezetére szorítva, minden mérséklet nélkül, csupán üres formákkal jelentkezik.

Azt tartja különben a régi magyar közmondás is: Részeg ember imádsága és beteg ember bójtje nem ér semmit!

Egy modern Antonio.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” részére fordította: AMICA.

III.

(Folytatás.)

(10)

— Nem, Miles, nem mehetek a szegény szívem miatt, mondá Debora.

A Forrester is gyorsabban vert egy kissé, midőn a vendégeihez vissza ment és Havet Hortenz iránt nem tanusított valami különös figyelmet.

Éjfélkor, midőn Miles leakart fekdüni,

a kitüntetés és most, hogy megkaptam, nem tartom ezt dicsekedési eszköznek; hanem inkább biztatásnak, hogy jövőben még többre törekedjem. Erdemrend ez, melyet alkalomadtán, időnkint feltűzőm, használnom kell ugyan, már kötelességből is; de nem csillogó érem, melyet vagy kell, vagy nem, fitogatnom, szabad volna. Erdempénz ez, melyet mintha a biblia szavaira adtak volna nekem; „itt van e pénz, de aztán jól sáfárgodjál vele.” — Ez ezélem is. — Az idő előre haladta miatt nem beszélhetek sokáig, mert az éneklő hívek gyülekezete már vár reánk.

Ugy tekintem a temesvári egyházat s ennek presbyteriumát, mint szűkebb családi körömet. És mi itt, ugy-e bár, részt veszünk egymásnak egy bánatában, mint örömeiben? Jól esik tehát, hogy az én tiszta, magasztosan érzett örömömben osztozkodnak. Fogadják érte legbensőbb köszönetemet.

Az erre következett éljenzés elhangzása után minden egyes presbyter forró kézzel váltott, szeretett költő-papjával.

Végül elhatározták, hogy a két beszéd egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétessék, a disz jegyzőkönyvi kivonat az ünnepelelni kiadások s annak hitelesítésével Csöndör Sándor és Besse Sándor presbyterek megbizattak.

Ekkor kezdődött az istentisztelet, melyen a jeles lelkész-költő a hamvazó szerda közeledte alkalmából gyönyörű beszédet tartott az alázatosságról, a Peldabeszédek könyvéből vett azon igék szerint, hogy: „Dicsérjen meg téged az idegenek, nem pedig a te saját szád beszéde.”

Nyílt levél a kartársakhoz.

— Egy hivatalnok levele társaihoz. —

Tisztelt Kartársak! Most a kolozsvári II. kerület képviselő választása alkalmával, közeledvén a márciusi szellő lágy fuvalmánának lengedezése, elszavalhatjuk Petőfivel, hogy:

„Rabok voltunk mostanig.”

Mert talán rosszabbul bántak velünk, mint a rabokkal.

Hiszen a szegény raboknak csak a teste van zárkába téve, lelke azonban szabadon szárnyalhat bámerre.

A hivatalnokoknak azonban lelkét nyűgözik le s kényszerítik, hogy arra szavazzon a kít a hatalom jelölt.

Hiszen kell-e nagyobb lealázás annál, a mit velünk tettek a legutóbbi két választás alkalmával?

Egyik választás alkalmával hivatalvesztés terhe alatt ránk parancsolnak, hogy ne szavazzunk Groiszra, Groisz azonban köpenyeget fordítván, a következő választás alkalmával már azt parancsolják, hogy Groiszra szavazzunk.

Néhány nap előtt megparancsolták hivatal vesztés terhe alatt, hogy ne merjünk szavazni Hallerre, mert ama bizottságnak elnöke diszidens.

A czifrább dolog azonban most következik, T. kartársak.

Marrable ismét megjelent, miután előbb a jegyesét haza kísérte. Háttal állott a tüzhöz és beszélni kezdett.

— Senki sem sajnálhatja jobban, mint én, mondá.

— Ne beszélj arról pajtás, válaszolá a barátja.

— De mi az asszonyok veszekedésén nem tudunk segíteni.

— Nem, mondá Forrester kétségesen. Ez a dolog nem látszott előtte asszonyi veszekedésnek, de Dick mondatára nem tett kifogást.

— Nemde, ő nagyszerűen szép? kérde Dick.

— Igen, ő nagyon szép.

— És az ilyen szép asszonyok egy kis sé el vannak kényeztetve és ennek részben mi férfiak vagyunk az okai.

— Természetesen.

Ugy e átiadó Debora kisasszonynak a szives üdvözlömetet és kifejezed sajnálkozásomat a rosszulléte felett? El ne felejtsetd!

— Nem fogom elfelejteni.

— És, Miles, ugy e nem csalódom? Hortenz szeret engem?

— Kétség kívül!

— Te szerfelett bizonyosnak látszol.

— Én a szememben levő kifejezés után itélek.

— Oh, az a te próbaköved! Hát az enyémbe mit látsz? Ez is elárulja? — Dick ugy beszélt, mintha helyben hagyó válasza vágyódott volna.

— Az ördögbe — kiáltá Forrester — én nem csinállok tanulmányt a férfiak szeméből! Az a tárgy nem volna érdekes.

— Bocsánat — azt gondoltam, hogy azt tehetné?

Dick meggyújtotta a szivarját a barát-

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. Február 15.

A bójt.

— Irta: Fülel Sz. Lajos. —

Regebben, mikor hushagyó kedd éjszakáján a torony-óra elkongatja a tizenkettőt, a fényes báltermek csillárai egyszerre kialudtak, a mámorító zene elnémult, a dárdók zaja elcsendesedett.

Hamvazó szerdával beállott a nagybójt. Most az izzó szenvedély csapongó kedveléssel kiáltja oda a templomok csendes falai közül mélabusan kihangzó „Memento”-nak: Sohase halunk meg! A mai társadalom a bójti időszak hivatalos jellegét csak tiszteletreméltó hagyományai között őrzi.

Azonban akár befogadtuk a bójtöl való lási elveink közé és életrendszerünkbe, akár nem: a természet megköveteli a szünetet az érzelmelek és élvezetek bizonyos határánál. Hiszen, régi közmondás, hogy „Minden farsangnak van egy bójtje” s ez a közmondás nemcsak a bójti időszaknak jelzésére, de az ember fizikai és erkölcsi életére is találóan ráillik.

A gazdagok bójtje bizony nem egyéb önámításnál. Azt tartják, hogy bójt idő alatt csak bizonyos ételek élvezete van megengedve s ezekből az ételekből aztán ritka inyenccséggel valóságos lukullusi lakomákat állítanak össze.

Feilitzsch a Bánffy jelöltje és sógora.

Képviselője tehát annak a rendszernek, a melyet már még a párt egy tekintélyes része is elítél.

Bánffy Dezső miniszterelnökségének a napjai megvannak számlálva.

Bukása bekövetkezhetik holnap, bekövetkezhetik holnapután, bekövetkezhetik a választás után, mert mindenki tudja, hogy ez csak napok kérdése.

A Bánffy Dezső bukásával bukik az egész rendszer s a rendszerrel plúre esnek mindazok, a kik az ő emberének a szekerét tölték.

A mi fellelt kartársaink zárt ajtók mögött még csak sütnak, ime, én nyíltan ki írom.

Jó lesz, ha ez uttal, mi hivatalnokok, távol tartjuk magunkat a szavazástól. Ez a legkevésbé, a mit a haza érdekében is tehetünk, de ezzel tartozunk a családunk jó létének is, mert hiszen, bármiként hitessenek is a kormány e czélból külön honorált egyénét, annyira rövid látók még sem lehetünk, hogy ne sejtjük, ne lássuk a jövőt...

Sokat tudnék írni, hogy meggyőzzem kar-társaimat arról, hogy a szavazástól való tartózkodás, reánk, hivatalnokokra nézve ez alkalommal miért indokolt és szükséges, de ma még nem tehetem, mert lakat van a számon. Lehet, hogy holnap ezt a viszonyok már megengedik s a tek.szerk. ur becses engedelmei majd megteszem. Ma csak annyit mondok, ne legyen a földön olyan presszió, a melylyel bennünket szavazásra kényszeríthetnének.

Egy harmadik hivatalnok, a ki nem rabszolgá.

Két programmbeszéd.

A közelmúltban egy héten belül két programmbeszédet volt alkalma meghallgatnia Kolozsvár város polgárságának. Az egyiket az u. n. szabadelvű párt jelöltje: Feilitzsch Arthur br., másikat Pázmándy Dénes mondotta el. Érdekes párhuzamot vonunk e két beszéd fejtegetései között.

Midőn ezt tesszük, nem reflectálunk arra a diametris ellentétre, a mely a két beszéd szónokait az u. n. közjogi alap tekintetében egymástól elválasztja. Feilitzsch br. ugyanis tudvalevően a közös ügyes rendszere esküszik, ellenben Pázmándy Dénes a független Magyarország eszméjének híve. Ez a különbség természetes válaszfalat von a két szónoknak a jövő alakulások tekintetében táplált aspirációi közé. Feilitzsch br. megelégszik a felszereztetés morzáival, Pázmándy az önálló államlét teljes kifejtését követeli. Ebben a kérdésben tehát nem lehet nekik találkozni és mi ezt a két ellentétes álláspontot annál kevésbé kívánjuk egymással szembeállítva, kritizálni, mert, mint Pázmándy Dénes is kifejtette, a jelen helyzet kényszere ma a függetlenségi pártot is első sorban a Deák Ferenc által lefektetett közjogi rend alapelveinek védelmére utalja és így többé-kevésbé csak akadémikus természetű vitatkozás értékével bír ma annak fejtegetése, hogy a közjogi alapot fenntartani kívánók és az azzal szemben állami függetlenséget követelők álláspontja a jövő szempontjából, a nemzeti érdek garantáinak minő quantumával rendelkezik.

De ha e két beszéd mérlegelésénél a közjogi alap tekintetében fennálló különbségeket nem is akarjuk fejtegetéseink körébe belevinni, lehetetlen elzárkózunk ama különbségek elől, a melyek a két szónok beszédeinek a közjogi alapot nem érintő részeitől meredeznek fel és a mely különbségek leg-

megdöbbentőbb alakban mutatják fel azt a merevséget, a melyet a Feilitzsch br. álláspontja nemcsak a nemzet közjogi aspirációival, de a közszabadság ügyének, a jogállamnak és az u. n. kis existenciák vagyoni önértékének követelményeivel szemben képvisel.

Ezeknek a most felemlített jelentékeny érdekeknek a tekintetéből csak három kérdést említnék fel, mint olyant, a mely egyszerűlván alapvető jelentőséggel bír és a melyek mindenike ma már olyan aktuális szükséglet képvisel, hogy nem lehet öntudatos politikus az, a ki szándék nélkül, csupa indolentiából azokkal foglalkozni nem akar.

Első kérdés a választások szabadságának a kérdése.

Hogy ennek a szempontjából a nemzet érdeke halaszthatatlan teendőket igényel: annak igazolására elégséges egymagára az a tény, hogy a parlament különböző pártjai között ez idők szerint folyamatban levő békealkudozásokban semmiről sem foly annyi szó, mint épen erről a kérdéstről. A mai választási rendszerrel eljutottunk ugyanis a helyzet egy olyan ferde alakulásáig, a melynél már az uralkodó párt soraiból is felhangzik a beismerés, hogy ha valamelyes reformmal nem segítünk, képviselőházunk a plutokratia lélekvásárának és a demagóg igazgatás fékevesztettségének martaléka lesz.

Am találok-e valami olyant a Feilitzsch br. beszédeben, a mi arra mutatna, hogy a nemes báró érzi ennek a kétségbeejtő helyzetnek áldatlan következményeit és számolni akar azokkal? Egyetlen pont van, a mely érinti valamennyire ezt a kérdést és abban ott van az a cynicus ridég, opportunisticusan elvtelen és laconicusan durva kijelentés, hogy a szónok — már mint Feilitzsch br. — a kuriai biráskodási javaslatot, a mely pedig a választások szabadsága tekintetében tennálható követelések között a legalacsonyabb mértékben vett minimumot képviseli, elfogadja ugyan, de nem az a meggyőződése.

Foglalkoztunk már előzetesen ezzel a kijelentéssel és azért nem vesztegetünk reá több megjegyzést, de utalunk azzal szemben Pázmándy Dénes beszédének erre vonatkozó részére, a melyben az öntudatosság adta biztosság erős körvonalai val megrajzolva egy elengedhetetlen parlament reform tervezete. Vajjon lehet-e olyan szabad polgár, a ki ha tart is valamit erre a minőségére, ezt a szembetűnő különbséget észre nem veszi és honorálni nem tudja? Nem a pártérzülethez szólnék, de a józan hazafiság őszinte megfontolásához és nem hisszük, hogy a választási szabadság kérdésében Kolozsvár II. kerületének független polgársága a solidaritás kötelekébe kívánjon lépni Feilitzsch bárónak azzal az álláspontjával, mely nem a konservativizmus maradiságát, de a stagnatio marasmusát s következőleg a nemzet parlamentáris ösztönének tervszerű elsenyvesztését képviseli.

És épen így vagyunk a második, szintén alapvető jelentőségű balkormányzati kérdéssel. A közszabadságok és egyéni jogok biztosításának és fejlesztésének kérdésével. Magyarország Oroszország után az első helyen áll a szabadság kultuszának állami elhomályosításában, az egyéni jogok biztosításának elkallozásában. Csak az egyesülési és gyűlésezési jogoknak, minden állam alkotmányos élete legelső rendű biztosításainak

ex-lex állapotára utalunk e tekintetben. És a magát szabadelvűnek nevező uralkodó párt-jelöltjének, a némelyek szemében a jövő egyik emberétől jelentkező Feilitzsch bárónak egy szava sincs erről a kérdéstről. Mig apró-cseprő helyi érdekek orvoslásának gondolata egész egyéniségében lefoglalja a báró urat, úgy annyira, hogy mint a technikai fakultásos egyetem és a külön államosított kolozsvári rendőrség tervei mutatják — kész el-menni e vészben a külön felfedezések kalandos tervének süppedékes talajára, addig a jogállam e nagy kérdései számára töle csak az a yers ignorentia jut, a mely az apró zsmokok, a duadilletterichék, avagy a goudoikozni nem akaró, az önállóságról magukat leszoktató beamter politikusok gondolkodását jellemzi. Állítsák szembe a választók ezzel is Pázmándy Dénesnek a külföldön szerzett gazdag tapasztalatok segítségével leszűrt és mégis igazán nemzeti liberalismusták, mely a papirosos és életben egyként egyenlő jogokat követel és szívükre tett kézzel feleljenek arra, hogy méltó lenne-e egy magyar város polgárának a zsandár-politikának az a helyeslése, mit a szemle-állítás világításában a Feilitzsch br. győzelme jelentene.

De vegyünk ehhez egy harmadik kérdést is. Ez az addig ügynek, nevezetesen az addig kezelésnek és a fogyasztási adóknak reformja. Hogy micsoda nagy jelentőségű közgazdagsági érdekek követelik a kérdés fetszínre vetését, napirendre tűzését: eléggé megmagyarázzák az igazság színe-javát magába ölelő Alföld agrar-szocialistikus mozgalmak. Ezeket csak egy olyan hibás financia-politika idézett elő, a mely egyfelől a legmeregvebb fiskalizmusban, másfelől a fogyasztási viszonyokra gyakorolható irigyeitől való teljes lemondásban domborodik ki. De Feilitzsch bárónak ebben a kérdésben nincs bár egyetlen egy szava s mikor Pázmándy Dénes a tényleges adatok felhozatalával bizonyítja a reform elengedhetetlenségét, Feilitzsch br. kijelentései általánosságainak ködtengerébe burkolódzik minden reform szükséglet előtt, s legfeljebb a közigazgatás államosítását emlegeti megteremtendő reformul, de emel is hallgat a szabadság ama garanciáiról, a melyeket egy ilyen reform létesítése esetén a hatalom körök egy önsúlyának érdeke megkövetel.

Valóban mi sem mutatja jobban a jeles rendszernek sivárságát, mint a Feilitzsch és Pázmándy beszédeinek ez a szembeállítása. Amott nincs egyéb, mint alázatos meghajlás a hatalom előtt, fázékony révedezés a közszabadságok és jogok legelmeiből következő eliránt és az általánosságok sűrű köde. Avval szemben itt van a nemzeti önbizalom ereje, a szabadság és jog kultusza, az állam-polgárok érdekeiért hevülő politikus érző szíve, nemes humanizmus.

A választás nem lehet nehéz. És ha Kolozsvár II. kerülete mégis az első választja, úgy szűnjék meg a localpatriatizmus büszkesége, a mely e várost eddig kis Athéneknek nevezte, mert az a közfelfogás, a mely a Pázmándy programjában kifejezett elvi irányzattal szemben a Feilitzsch br. opportunus odalgatás emeli érvényre, nem Athénnek, de a politikai immoralitásba elmerült Byzancnak a korát kelti e falak között életre.

Dr.

Mulatságok.

A kolozsvári Kaszinó megtartotta szokásos hushagyó-keddi mulatságát. A mulatság tegnap este 10 órakor kezdődött és folyt a legvidámabb hangulatban ma reggel 8 óráig. Ma este 6 órakor ismét kezdetét fogja venni a mulatság s remélhetőleg tartani fog holnap virradatig.

*

Jámbor-bál. Jámbor tánczmester vizsgáját f. hó 12-én tartotta meg, a melyen daczára annak, hogy Jámbor a reklamot és a nagy hűhót kerüli, mégis nagyon szépen sikerült, nemcsak előkölésileg, de anyagilag is. A nagyszámú előkelő társaság már 8 órára együtt volt, a mikor is a műsor kezdetét vette, a mit igazán élvezet volt végig nézni. Műsor végétől egy tanítvány Jámbor tánczmesterhez egyszerű beszédet intézett, a melyben méltatta a mester elvitázhatatlan tanítói ügyességét és puritán jellemét, beszéde végével pedig a nagy közönség éljenzése közt egy szép ajándékot adott át a kedves tanítónak.

*

Majorbál. Az idei Majorbál, melynek érdekességét kölcsönöztött az is, hogy Major tánczmester ekkor ünnepelte. 25 éves jubileumát, a tegnap este fényes sikerült a városi vígadó nagy termében. Nem hiába számították már a görögök is a tánczot a muzsa művészetek közé, mert igazán a szép táncz: művészet s ezt fényesen igazolva látták mindazok, kik a tegnap este a Major-bálon részt vettek. Gyönyörűség volt nézni egy a gyermek kolon, mint a felnőttek által bemutatott tánczmeneket. S a fényes siker Major tánczmester érdeme, kinek ki is jutott az óvációból az est folyamán. Tanítványai nagyon sok ajándékkal lepték meg szeretett tánczmeisterüket, ki minden egyes tárgy átadásánál könnyekig meg volt hatva. A felnőtt tanítványok nevében Hegedűs Szerafin kisasszony intézett igen szép beszédet Majorhoz. A program után következett a bál, a mely csak reggeli órákban ért véget. A négyeseket minden költői is hírlapírói nagytás nélkül 120 pár tánczolta. Elmondhatjuk, hogy ez a bál méltó befejezése volt a farsangnak. A jelenvolt hölgyek közül a következőket sikerült feljegyezni: Albert nővérek, Balog Vilma, Bukovszky Ida, Bölönyi Annuska, Bergstein Klára, Farkas Ilona, Kajetan Endréné és lánya Piroška, Kmosek Emilia, Husznik Jánosné és lánya, Vieder Józsefné és lánya, Imberi nővérek, Hegedűs Szerafin, Szepesvári Irén, Porsche Ferenczné és lánya, Major Józsefné és lánya, Nyikora Annuska, Rigó Vilma, Markovics Béláné és lánya, Gál Erzsike, Józsa Józsefné, Keresztes Ilona, Szogotin Mariska, Pap Aranka, Jakab Idus, Szegedi Gizella, Schéfer Andrásné és lánya, Berényi Józsefné, Székely Teréz, Kovács Lujza, Szabó nővérek, Mál Mariska, stb.

*

Sikerült házi bál folyt le tegnap febr. 13-án Kovács Gerő kir. aljárásbíró házában, melyet a jelenült hölgy közönség szép száma igen kedélyes mulatsággá tett s a melynek reggeli 6 óra vetett véget. A jelen volt hölgyek névsora a következő:

Asszonyok: Bak Lajosné, Benedek Ferenczné, Boeczányecz Lászlóné, Mazer Árpádné. dr. Pap Józsefné, Székely Károlyné, Szigeti Béláné, dr. Szöllösy Attiláné, Leányok: Benedek Erzsike, Ilonka, Ida és Mariska, Biluska Erzsé, Gergely Roza, Jelen Rózika, Máthé Izora és Mariska, Pap Lilla, Reschner Annuska, Székely Irén és Szigeti Aranka.

SZINHÁZ.

Feri kisasszony. A tegnap bemutatott amerikai bohózat azzal kezdődik, hogy egyik szereplő olvassa az angol lapokat. A lapok közül a Times-ot, egy Budapesti Hir-lap, a New-York Herald-ot, egy Budapest képviselte. Természetesen új címet ragasztottak reá. Ez volt az egész előadás legeredetibb ötlete. (Sok tájékozatlan embert tévedésbe is ejtett: azt hitte, hogy a két lap a közel napokban alakot változtatott.) Már most képzeljük el, milyen lehet egy amerikai bohózat előadása, mikor azt sem tudják, milyen alakban jelenik meg a Times? No, de ez nem akar kicsinylő lenni az előadásnak. A milyen a darab, olyan volt az előadás. Amerikából hozták, de kár volt az utiköltséget. És hogy mi van a darabban? Az első felvonásban egy rakás bukfenczet vetnek. A másodikban tömélentelenszer elmondják ezt a szót: *rododendron*. A harmadik felvonásban pedig egyik férfiszereplő női hálóköntösben szaladgl ide s tova, amit az amerikaiak bizonyosan szellemes ötletnek tartanak. Az angol bohózat humor nekünk való. (Olyan, mintha valaki halálra kacagná magát azon, hogy az ujjá hegyét nagytó üveg keresztiál akkorának látja, mint az öklét.) Még csak annyit a darabról, hogy ha magyar szerző írta volna, menten kiporolnók. Így azonban fölösleges noha, mert Mr. *Marson* messze túl van az oceánra, a hol *Feri kisasszony* óriási sikereket aratott, a miben nem is kételkedünk. (*Pinero* darabja a *Tanqueray ur második felesége* is meg fog bukni a fővárosban, pedig annak még nagyobb sikere volt.) Az előadásban részt vettek számosan színházunk tagjai közül. A czimszerepet jól játszotta volna *Iványi*, ha fáradságot vett volna, hogy a szerepét meg is tanulja. (Volt ideje

* eá, hiszen a darabot Nagyváradon háromszor adták.) Iványi mindig panaszol, hogy sohasem kap nagy szerepet. Már most itt a nagy szerep: miért nem tanulja meg? *Pataki*, *Janovics* kifogástalanul bukfenczezték. *Vendrei*, *Leővey* jók voltak. *Laczko* Aranka egy házastárs vén leányt pompásan játszott. *Miklósi*, *Baróti*, *Marosi* hasonlóan dicséretet érdemelnek. A darabról bírálatunk végeredményeképp még ennyit: *rododendron*!

(b. d.)

*

Műsorváltozás. Az igazgatóság nem tartotta ezélszerűnek a *Vándormadár* premiérjét pénteken a képviselőválasztás napján adni, s elodázta azt a jövő hét elejére. Ehhez képest pénteken *Feri kisasszony* és szombat *Antonius és Cleopatra* kerül színre.

Egyetmás.

A kolozsvári kormánypárt, vagy jobban mondva Feilitzsch-párt lázas érdeklődéssel várja mindennap a lapok megjelenését, mert mint a nagy irodából kiszivárgott, minden számításukat romba döntöheti az a körülmény, ha a király Bánffy lemondását elfogadja.

Bánffy bukása esetén ugyanis a tisztviselői karnak bizonyára egy nagy része tartózkodnék a szavazástól. Ez pedig nagy baj volna, mert a független votumokat nem lenne mivel ellensúlyozni s báró Feilitzsch nagy közzgazdasági ismereteit kénytelen volna továbbra is csak az erdészet terén érvényesíteni.

*

A mint közeledünk a választás felé, a korteskedés is kezd mind jobban fellépni minden téren és körben. A kormánypárt részéről legkipróbált fegyverek: a felemlítés, ígérgetés stb. mind előkerülnek a fegyvertárból.

Különösen iparos polgártársaink melélenek szegzik e fegyvereket.

A város csak ugy ad munkát, ha Feilitzschra szavazol. Állami építkezést csak az nyerhet, ki a hatalmi párttal tart. Italmérési, trafik engedélyért csak az folyamodhatik, ki reggeltől-estig ezt kiáltja: vivát Feilitzsch! Czípőt, kalapot, ruhát, butort, bort, gyufát, patkószeget stb. csak attól veszünk, ki örökre felelőskszik fekete-sárga zászlónkra.

De ki tudná elősorolni azt a teméntelen kortes fogást, melyekkel választások idején a független szavazatokat hatalmukba akarják keríteni.

Nagy szerencse még, hogy Kolozsvárt, derék iparos polgár társaink bátran kiáltják azt a tüzet, a melyet e lelkiismeretlenséggel és korupcióval töltött fegyverek adnak.

*

E sorok írása közben kapjuk az alábbi levelet:

Mint szem és fül tanu beszélem el a következő esetet:

Négy állami tisztviselő beszélgetett együtt szombat.

— No hiszen J. nagy független — mondá az egyik, de csak a választás napjáig.

— Azt hiszitek? Majd megmutatom.

— Szólag vagy te is barátom, mint mi, csak add meg magadat!

J. Engemet nem szükség bujtogatni, én megmutatom nektek, hogy itt hivatalnok vagyok, még pedig pontos, az ajtón kívül pedig önálló polgár — még pedig független. Engemet senki sem korlátozhat.

D. Igazad van barátom én is veled tartok. Én az elvemet semmiért föl nem adom.

— Ne légy olyan hős — szolt a negyedik — majd meglátod a mikor kijő a parancs.

— D. Azt nem meri megtenni a főnök, hogy nekünk politikai dologban rendelkezék. Ez hatáskörén kívül esik. Én el sem tűrném!

— J. Jól beszélsz.

— Negyedik. Megmeritek tenni, hogy ellenzékire szavazatok?

— D. Én meg, ha jólét lesz.

— J. Én is meg, ha Pázmándyt léptetik föl. Egy ilyen emberért bármit ellállalnék.

— Harmadik. Ti tréfát űztek.

— J. D. Majd meglátod.

Negyedik. Akkor én is veletek tartok.

— Harmadik. Én is ott leszek!

Kommentárt most nem fűzünk e beszélgetéshez. A választás majd megmutatja, hogy ezek az urak ugy fognak-e cselekedni, mint párbeszédükben fogadkoztak.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, február 15.

Tudomásul.

A függetlenségi párt intéző bizottsága mindennap délután 5 órakor gyűlést tart az „Ellenzék” szerkesztőségében.

Kérjük pártunk tagjait, a választási ügyre vonatkozólag minden felvilágosításért a jelzett időben a szerkesztőségbe fáradni.

— Választási tudnivalók. A választás pénteken reggel 8 órakor veszi kezdetét. Választási elnök lesz Al-

jáéról. A két férfi arca nagyon közel volt egymáshoz, de egyiknek a kifejezése sem volt sokat mondó.

— Pá — pá! kiáltá Dick, kissé hangosan, az ajtónál.

— Csitt! — sugta Forrester, a testvé-rére gondolva.

— Oh, Debora kisasszonyról megfelekeztem!

És Marrable elsieltett.

IV.

Kétségtelen, hogy Havet Hortenz követelő volt; nem tűrt vetélytársat, még ha az maga a művészet volt is. Ha Marrable azt bátorkodott mondani, hogy a nappali órák oly becsesek voltak előtte, hogy még ő érte sem merészelte magát a munkájától elszakítani, rögtön összehuzta a szemöldökét és olyan tekintetet vetett rá, a mi rögtön megadásra készítette.

Hortenznek kedvencez időtöltése volt a Parkban való kocsikázás. És ezt Dick gyűlölte, mert őn szíve gyökeréig bohém volt. Azonban, régi szokását, hogy a barátja társaságát keresse, megtartotta.

Egy bizonyos szeptemberi délután, egy különösen unalmas kocsikázás után, meglátogatta Ferrestert.

A széles társalgása mindig kellemes volt. Bár mily komoly volt a tárgy, azt ő humorral adta elő. Most is azt tette, ámbár Miles nagyon nyomott kedélyű volt. Debora volt a lelken és bár mily igazán szeretete azt, az nehéz súlylyal bírt.

Az a meggyőződés volt erőrtája, hogy ha szünetet nem csinál magának a testvértől távol, valami fog történni. A feszültséget nem tudná hosszasanabb kiállani; már is ingerlékeny volt és zsémbes, sőt néha durva és

attól félt, hogy viselkedésében még rosszabb is bekövetkezhetik.

— Dick, én azt gondolom, hogy egy pár heti szabadságot kell vennem, jegyzé meg tréfás mosolylyal, mert különben valami kétségbeejtő dolgot követek el.

— Soha sem fordult meg a fejedben, kérdé Dick szokatlan energiával, hogy ez a világ sokkal kényelmesebb volna, ha nem volnának benne asszonyok? A férfiakal tudja az ember magát alkalmazni, az asszonyokkal — Bá — a váratlanlannak az ígézete egy ilyen közönséges emberre, a milyen én vagyok, nagyon erős!

Nagyon igazató — és — Hirtelen elhallgatott. Miles csudálkozva bámult rá.

— Ha azt kérdezték volna tőlem, hogy mutassam meg azt a férfit, ki előtt a nők társasága nagyon kedves, Marrable Rikárdot választottam volna — mondá; de az ember holtáig tanul. Vagy talán egy könnyű tréfa, mivel akarsz vidítani?

— Én nem tréfálkozom — viszonzá Dick; te soha sem veszed az embert komolyan.

Az ördög vigye el az egészet! Ez nagyon is komoly igazság!

— Oh valóban! Mióta érzed így?

— Dick nem válaszolt; vázlatos könyve a kezében volt és hirtelen lerajzolta a Hortenz arcját, bámulatos hüszéggel adva vissza azt a pillanatnyi kifejezését, melyen annyira megbotránkozott. Mőgötte álva, a barátja, élesen megfigyelő tekintettel kísérté a munkáját.

— Nagyon jó! — mondá gyors lélegzetet véve.

— Rossz, borzasztó rossz! — kiáltá a művész, mérgesen csapva be a könyvét.

— Csupán képzelődés volt, bizonyly!

bach Géza, helyettes elnök Gámán Zsigmond, jegyző dr. Széchy Ákos, helyettes jegyző dr. Menyhart Gáspár. Az egyes városrészek szavazási sorrendje a következő:

1. **Belkőzépi** kerület 9 órától 10-ig.
2. **Kétvizközi** kerület 10 „ 1/2 12-ig
3. **Külkőzépi** kerület 1/2 12 „ 1-ig.
4. **Külmagyar** utcái 1 „ 2-ig.
5. **Belmagyar** utcái 2 „ 3-ig.
6. **Óvári** kerület 3 „ 4-ig.

— **Hamvazó szerda.** A rövid életű farsang tovatűntén ma megkezdődött a vezeklés időszaka. Mulatozás után következnek a magabaszálás napjai. A báltermekből kihangzó vidám mulatságzajt felváltja a templomokban felhangzó zsolozmahang. A templomok megtelnek hívőkkel, s az emberek az oltároknál keresnek engesztelődést és kibékülést önmagukkal és embertársaikkal, meg azzal a láthatatlan, de mindenütt jelenvaló szellemmel, a kinek kegyelmére számít minden ember, a mikor segítséget vár tőle. Ma reggel a r. kath. templomokban ünnepélyes isteni tiszteletekkel vezették a vezeklés időszakát, a nagy bűjtöt s az oltárokhöz járuló hívőket a szolgálattelvő papság — meghamvazta.

— **Vége a farsangnak.** Az idei farsang nagyon rövid életű volt. Kezdetét vette janur 7-én s tartott február 14-ig, tehát 38 napig. Ha úgy esik a dolog, hogy a mulatni vágyó közönség a farsang minden napját kihasználja, akkor a rövid farsang is hosszavá válik. Ámde rövidnek marad akkor, ha csak nagy ritkán jön kedv és alkalom a mulatozásra. Így volt ez Kolozsvárt e rövid farsangon. Összesen három nagyobb bál, s néhány házias estély emléke fűződik e rövid életű farsanghoz. Ezt nem szemrehányásként említi fel, mert hát jól tudjuk, hogy a mulatozáshoz, s főleg a bálókhoz sok jó kedv s még több pénz szükséges. Hát kedvetben tán még nem lett volna nagy hiány, de bizony annál több hiányzott a másik megkívántatóságból: a pénzből. Ezért nem használták ki a farsangi időszakot úgy, mint arra jobb időkben, s mikor a kedv és pénz bővében volt. Sőt még azt is mondhatjuk, hogy ezen a rövid farsangon és azon a kevés bálon is, a mely lefolyt, a kedv és a pénz sehogys tudott egyensúlyba helyezkedni. Báloztunk bizony olykor pénz nélkül is, a mi meg a bálozó-kedvet rontotta meg s a lányosapák pénzügyi egyensúlyának megbomlását eredményezte. Ilyen körülmények közt csak örvendhetünk, hogy a kurta farsangon is immár tul estünk. Most következik aztán az az időszak, a melyben a leányos apáknak ugyan-csak dolguk lesz, a míg a deficites állapottól kikászolódnak.

— **Gr. Majláth Gusztáv** püspök tegnap délután elnökölt a r. kath. status igazgatótanácsának rendes havi ülésén. Ez idő alatt fogadta *Pázmándy* Dénesnek, a kolozsvári függetlenségi párt képviselőjelöltjének látogatását. Az esti órákat a plébánián papjai körében töltötte. Ma reggel nyolcezadfél órakor a kegyesrendiek templomában csendes misét mondott, aztután gyónatott. Délelőtt a főgymnasium igazgatója dr. *Erdélyi* Károlylyal értekezett a holnapi *Mária-emlékünnepe* előkészítéséről. A püspök még két napig Kolozsvárt marad.

Majláth püspök Pázmándynál. Gr. *Majláth* Gusztáv erdélyi püspök ma délelőtt fölkereste *Pázmándy* Dénest, a kolozsvári függetlenségi párt képviselőjelöltjét a Központi Szállodában, hol több ideig beszélgetett vele.

— **Hogy szerzik a szavazatokat?** Az ugynevezett nagy irodában a kolozsvári szabadelvű párt intéző bizottságának állandó gyűhelyében igazán páratlanul lázas tevékenységet fejthetnek ki, mert olyan dolgokat visznek végbe, a melyek még a — Bokros-érának is becsületére válnának. Már nem is elégednek meg azzal, hogy az általuk kormánypártjának ismert, avagy pártállását illetőleg kétségesnek tartott választókra egyre mára küldögetik a nyomtatott felkéréseket, meghagyásokat, hazafias és párthűsége való appellatáikat, meg a szelid nyomásnak e fajta egyéb eszközeit, hanem annyira mennek immár 41 fokos tevékenységi lázuk közepe, hogy még városszerzte törzsgyökere ellenzéki pártállású választók nyakára is küldögetik a szabadelvű párt nevében: dr. Csiky Victor pártelnök és Dobal Antal kerületi elnök aláírásaival ellátott felhívásaikat, kiáltványait. meg ehhez hasonló írka-firkákat. Szerkesztőségünkben ma megjelent a függetlenségi pártnak egy jól ismert előkelősége, a kinek párthűségéhez soha szó nem fért — és felmutatta nekünk a „szabadelvű párt” nevében kibocsátott s az ő nevére címzett borítékban posta uton érkezett felhívást, melyben a fennebbi intéző bizottság semmi egyebet nem kíván pártunk e régi oszlopos tagjától, mint azt, hogy: „*Egyidejűleg tisztelettel felkérjük sziveskedjék jelöltünk*

báró Feilitzsch Arthur győzelme előmozdítása érdekében legszebb alkotmányos jogát mulhatatlanul (?) gyakorolni.” Hát mi, pártunknak a nagy iroda által ily kép megtisztelt tagja nevében tiszteltetjük a szabadelvű párt intéző bizottságát s tudomására hozzuk, hogy a szóban lévő férfiú igen is — „mulhatatlanul gyakorolni fogja legszebb alkotmányos jogát, a — *Pázmándy Dénes győzelme előmozdítása érdekében.*”

— **Nem Gombos.** Tegnap megemlékeztünk Gombos Antal tanító viselkedéséről, ki a mult választáskor Kossuth Ferenczre szavazott s most a kormánypárt érdekében lőt-fut. Most arról értesítenek minket, hogy ezt a tanító urat eredetileg nem hívják Gombosnak. A Gombos név csak úgy maradt rá, hogy apja huzamos ideig szolgálatban volt Gombos András jómódú földész gazdánál, a ki őt hűséges szolgálataért kiházasította. Így maradt rajtuk a Gombos név. Nem esdó háta, ha a tanító ur természete is amolyan változó, mert nem a Gombosok vére pezseg ereiben, a kik független meggyőződésüket nem szokták változtatni.

— **Jégszállítás Kolozsvárról.** Mily roppant értékét képvisel most a jég, arról kevés embernek van fogalma s arról képet nyújtanak a következő számok. Egész Magyarország jég szűkében szenved. Kolozsvárról, a sétatéri tónál Nagyváradra és Szabadkára szállítják a jeget. Métrázmásját fizetik Szabadkán 3 frttal, Nagyváradon 2 frtjával. A sétatéri tónak 30 czméter néhol két czméter vastagsága jégtömbjei vannak. A legszebb jég a jégvermek számára. Nagy előnye az, hogy a tó közelében vannak a közúti vasut sinei, a szállítás tehát nagyon meg van könnyítve. A tó kiad 200 vagon jeget. Egy vagon jégnek Nagyváradon 200, Szabadkán 300 frt az ára. A vállalkozó, a ki a jeget megvette, 40—50 ezer frt. bruttó bevételt nyer az eladott jégért. Ha a legmagasabb számítást vesszük s 50 %-ot ütünk le a ki-termelés, fuvar, vasúti szállítás, olvadás és raktározásra, még mindig marad a vállalkozónak 20—25 ezer frt tiszta haszna. Ebből fizet az eladó egyletnek 100 frtot. A koreszolyázó egylet jó üzletet csinált volna, ha a tiszta jövedelemnek 25 %-át maga részére kiköti. Különben nyeresége van a jegen így is, mert a meteorologusok még e hó végére tartós fagyot jövedőnek is akkor a tó álló vizén ismét képződni fog jég réteg. Kolozsvár városára nézve szintén nyereség az, hogy elszállítják a jégtömböket, nagyobb lesz legalább a vágóhidnál épült jég-gyárnak a forgalma.

— **Vegetáriánusok Kolozsvárt.**

Harmincz évvel ezelőtt az ötvenet megközelítette azok száma, a kik elhagyták a húsevést, borivást és a *magerésre*, a vegetáriánizmusra adták magukat. Dívat volt abban az időben vegetáriánusnak lenni s a divat e különös nemének hódoltak sokan. Ezek lassan-lassan visszatértek a boros asztalhoz és a hagymás rostélyoshoz. Ezelőtt 10 évvel már alig voltak öten, a kik kizárólag magvakkal és gyümölcsleccsel éltek. Kivált ezek között egy orvos, a ki a vegetáriánizmus prófétája volt Kolozsvárt s a kinek 50 éven keresztül virágzó hidegvízgyógyintézete volt. E férfiú a m. évben halt meg 87 éves korában. Dr. Velis Simonnak hívták. Bár neki határozottan jót tett a növényevés, mert testének ruganyosságát, emlékezetének üdeségét haláláig megőrizte, a vegetáriánizmusnak az újabb nemzedékből híveket hódítani képes nem vala. Tavaly már csak hárman voltak hamisítatlan és kizárólagos növényevők Kolozsvárt. A Velis dr. halálával csak két vegetáriánus maradt. Az egyik egyetemi tanár, a másik hivatalnok. Mindkettő tul van már az öt X-en. Ám azért jó erőben vannak, egyikök a mult évben kerékpározni is megtanult s tántoríthatatlanul bíznak a jövőben, hogy az alatt a négy évtized alatt, a mely alatt még ezentul módjuk lesz mézet, főtt gyümölcsöt és töltelék nélküli káposztalevelet fogyasztani s málnaszörpvel és gyümölcsborral korelykedni, megalapíthatják a valódi vegetáriánusok népesebb iskoláját. — Erre azonban azért kevés a remény, mert Kolozsvárnak az éghajlata nem tartozik az enyhébbek közé s a hűvös időjárás, valamint a hőmérséklet átmenetnélküli váltakozása úgy az értelmi, valamint az izom erővel dolgozó munkásoknál szükséges teszi a husétel s az erősítő italok élvezetét.

— **Berde hagyaték.** Berde Mózsa hagyatékának ügye dűlőre jutott. Az unitárius vallás közönség néhány hónap mulva rendelkezhetik a vagyon s annak jövedelme felett. A hagyaték 800.000 frt összeget képvisel. E hagyaték végrendeletét mint olvasóih tudják, sok főle perrel támadták meg az örökösök. E pereket az egyház szerencsésen lebonyolította a bíróságoknál s most már a mint a vallás közönség csak egy ilyen nagy hagyaték ügyénél felmerülő illeték és egyéb ügyeket kell, hogy lebonyolítsa. Még folyamatban van ugyan egy per ez ügyhől kifolyólag de nem érinti a vagyonu használatába vételt. Az egyik örökös Berde B. u. is korpádi birtok

tulajdonjogának tisztázása érdekében indított pert. E tekintetben azonban a végrendelet, mely e birtok tulajdonosául a vallás közönséget tette s csak haszon élvezetet biztosított Berde Bélának, megfelelően rendelkezik. A végrendelet szerint azok az örökösök, a kik annak egyes pontjait megtagadták minden jogukat elveszíthették volna. Nemes eljárás volt az egyháztól, hogy e perlekedők is büntetését nem kívánta. A komplikált ügy lebonyolítása, a sok rennbeli per sikeres megoldása körül az unitárius vallás közönségnek nagy szolgálatot tett Molnár Sándor ügyvéd, a ki teljes odaadással szentelte idejét ennek az ügynek, melyet sok körültekintéssel és előre látással bonyolított le.

— **A védőősszony emlékünnepe.** Már említettük, hogy a kolozsvári r. kath. főgymnasium ifjúsága holnap (csütörtökön) Magyarország védőősszonyának a kegyesrendi templom főoltárán elhelyezett kegyképe kétszáz éves emlékeztetere ünnepet rendez. Az ünnepélyt a főgymnasium disztermében délután 4 órakor veszi kezdetét. Az ünnepélyen *Gróf Majláth* Gusztáv püspök is megjelenik.

— **Az unitáriusok palotái.** A kolozsvári unitárius vallásközönség a belmagyar-utcazi utczavonalban, a templomtól a Haller Rezső emeletes háza oldalánál nyitandó átjáró utcáig 100 lépés hosszvonalban egy óriási palotát épít. Az építés költsége 300 ezer frtra megy. Ebből a főiskolai épültre az állam ad százöt ezer frtot. A roppant épület és annak telke kirug a Hosszu szappan utcára. A megvásárolt telkek ára 150 ezer frtjába került a vallás közönségnek. Az épületek tervei már elkészültek s azok a kormánynak is belettek mutatva. A kormánysegély, a mint a költségvetés jóvá lesz hagyva, folyósítatni fog és a bontáshoz és építéshez még ez év folyamán hozzá is kezdenek. Az épületben lesz az unitárius elemi főiskola és a teologia, internatusokkal, igazgatói és tanári lakásokkal. E roppant épület a fejlődésében kissé visszamaradt Belmagyar utcát nagyon fogja emelni.

— **Az Ipartestületi betegsegélyező pénztár** 1899. február hó 15-ével megkezdte működését. Az elnökség ez uton is felhívja a képesítéshez kötött iparban foglalkozó munka-adókat, hogy a náluk alkalmazásban levő segédek és tanoncokat fenti naptól számított 8 napon belül okvetlenül jelentsek be, nehogy ennek elmulasztása esetén az 1891. évi 14. t. cz. 26. és 83. szakaszai alapján kibétagt követvén el, büntetés alá essenek, figyelmeztetni kívánja még a munka-adókat, hogy a február 15-e után elfogadott segédeket és tanoncokat ezután a munkakönyv bejelentésével, illetve a tanonczszerződés megkötésével egyidejűleg be lehet jelenteni. A pénztár orvosai dr. Scheitz Vilmos és dr. Szentgyörgyi Jenő, rendelnek a pénztár helyiségében (Wesselenyi Miklós és Szép utca sarok) delelőtt 8 órától 9-ig.

— **Helyreigazítás.** Lapunk tegnapi számának gyászrovatába egy sajnálatos névhiba csuszott be, mit ezzennel oda igazítunk ki, hogy nem özevgy Winkler Frigyesné, hanem özevgy Winkler Ferenczné az elhunyt.

— **Távírógép — magyarosítás.**

Végh Lajos pécsi posta távírda főtiszt mint említettük, javaslatot nyújtott be a napokban a keres. miniszteriumhoz, a mely lehetővé teszi, hogy a betűnyomató telegrafépre az eddig hiányzott *őőőő* betűk rájöjjenek; még pedig úgy, hogy azok közül kettő a betűsorba vésetnek a q és x helyett, a másik kettő az írásjelek közé a q és x sem maradna el, hanem az írásjelek közé jönne. Az egész változtatás 18 frtba kerülne egy gépnél. A magyar nyelv ennyi kiadást megérdemelne, s hihetőleg el is fogadják az életrevaló tervezetet.

— **Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület** Torda-Aranyosvármegyei választmánya Tordán, 1899. február hó 19-én (vasárnap) delelőtt 11 órakor a vármegyeház nagy gyűléstermében rendes közgyűlést tart.

— **Kiss Áron főrendiházi tag.** A tiszántúli ev. reform. egyházkerület ősz püspöke Kiss Áron tegnap megkapta a királyi meghívó levelet a magyar országgyűlés főrendiházába. Szász Domokos erdélyi püspök elhalálása folytán mint harmadik református püspök vonul be a főrendék közé.

— **A marosvásárhelyi cukorgyár r. t.** igazgatósága az „Erdélyi Gazdában” igen üdvös tartalmu hirdményt tesz közzé. Pályadíjakat tűz ki oly gazdatisztek részére, a kik 20 vagy több kat. holdon termelnek cukorrépat. A pályadíjakban azok fognak részesülni, a kik holdankint a legnagyobb hozamot s a legmagasabb cukortartalmat fogják felmutatni. Nem tudjuk eléggé méltányolni a gyár lojalis eljárását, a mely nemcsak, hogy a szorgalmas gazdatisztekét kívánja jutalmazni, hanem azok serkentése által a birtokosoknak is tetemesen segítségre van. Nagyon kíváncsún tartjuk, hogy ily nemes verseny támadjon a nagyobb birtokosok kezelői között, mely minden oldalra csak hasznót hozhat s mely a pályadíjak nyertesének nyilvánosságra jutásával megfogja ismertetni igyekvő, szorgalmas gazdatisztjeinket.

Egyleti élet.

A „*Br. Hirsch Mór*” egyesület közgyűlése. F. hó 5-én vasárnap delelőtt 11 órakor a városház tanástermében Deáky Albert ügyvéd elnökle alatt harmadik évi rendes közgyűlést tartotta a „Br. Hirsch Mór” Jótékonyági és önségélyző egyesület kolozsvári fiókja. Deáky Albert érdekes megnyitói beszéde után a tisztviselői jelentései következtek, melyeknek adataiból felelmitjük, hogy

az egyletnek a mult évben több mint 300 tagja volt. A jelentések szerint az egyleti tagok családjai körében 1542 megbetegedés történt, a betegek részére 1575 frt 91 kr. gyógyszer, 575 frt betegsegély és 575 frt halálóási jutalék adatott ki. A gyűlés ezután csekély változtatással a tavalyi választmányt újból megválasztotta, a buzgó és lelkes Deáky Alberttel az élén. Az egyesület irodája külmagyar u. 5 sz. a. van, hol naponta d. e. 9—12 d. u. 3—5-ig eszközöltetnek felvételek.

Gyászrovat.

Koszorukat helyezték az elhunyt özv. Winkler Ferencné szől: Tauffer Teréz ravatálára. A legjobb anyának — Szerető gyermekei. Szeretett sógorjének — Özv. Tauffer Ferencné. Szeretett nagy nénjünknek — Mikó Miklós és családja. Szeretett nagy nénjünknek — Tauffer Lajos és családja. Szeretett nagy nénjének — Tauffer Ákos. Szeretett kereszt anyjának — Ferencz. A jó Winkler nőnek — Szőcs Ákos és családja. Szeretett kereszt anyjának — Kornél. Kegyeletük jeleül — Fanny és Béla. A felejtethetlen jó szomszédnak — Özv. Kiss Lajosné és családja. Részt vételül — Hübschmann. Peille Istvánné. Özv. Tauffer Józsefné. Csokrokát: Áldott jó Winkler nőnek — Lotti és Lőrincz. Winkler nőnek — Ella, Lili Rudi. Jákey Aladárné, Toth Józsefné, Farkas Antalné.

Binder Lajos, okl. gépészmérnök, m. kir. iparfelügyelő, mint részvétellel értesülünk, f. hó 9-én, életének 50-ik évében megszűnt élni. A jeles képzettségű szakférfiu pályáját Sepsi-Szent-Györgyön, a háromszéki háziipar-egyesület által fenntartott nőipar-iskolánál és szövő tanműhelynél kezdte meg, hol évekig volt alkalmazva mint igazgató. A java korbeli férfiu sokoldalú tapasztalataival és buzgó munkásságával még sokat használhatott volna a jó ügynek, ha a halál váratlanul el nem szőlítja az élők sorából. Elhunytát gyászoló hitvesén és testvérein kívül öt gyermeke siratja. Temetése f. hó 11-én delelűtan 3 órakor volt a megboldogultnak Szent-Endre-utcazi lakásáról Ó Budán. Csendesen nyugodjanak hamvai!

Jótékonyág.

A „*Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár* R. T.” 20 frtnyi kegyes adományt juttatott a kolozsvári izraelita nőegyletnek, a miért ez uton is hálás köszönetet mond az egylet elnöksége.

Az „*Erdélyi bank és takarékpénztár r. t.*” a felállítandó szeretetház és vakok intézete javára, valamint a siket-némák helybeli intézete javára egyenkint 50 frt adományt küldött. Ugyiszintén a helybeli „*Mezőgazdasági bank és takarékpénztár*” is a siket-némák helybeli intézete javára 20 frtot adakozott.

Mely adományok a nyilvánosság előtt is hálás köszönettel nyugtáztatnak.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításait és sürgöny-levelei.)

Miniszterek Bécsben.

Bpest, febr. 15.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök, *Féjerváry* Géza báró honvédelmi miniszter és *Lukács* László pénzügyminiszter, valamint *Széll* Kálmán orsz. képviselő Bécsbe utaztak, a hol ő Felsége kihallgatáson fogadja őket s valószínűleg közös miniszteri tanácskozás is lesz a király elnöklésével.

Az ellenzéki pártkörökből.

Bpest, febr. 15.

Az ellenzéki pártkörökben tegnap is csekély számban jelentek meg a képviselők.

A nemzeti pártban Apponyi Albert gróf is jelen volt, míg Horánszky Nándor kénytelen volt gyengélkedése miatt ismét a szobát őrizni.

A diskusszió főtárgya természetesen a miniszterek bécsi utazása volt.

Azt hiszik, hogy ez a bécsi ut mindenesetre meghozza valamelyik irányban a döntést.

A nagyobb többség abban a véleményben van, hogy ez az ellenzék-re, illetve az országra csak kedvező lehet. A további harezot ezek kizártan tartják és bizonyosra veszik, hogy **Bánffy végre is indemnyi nélkül távozik állásából.**

A csütörtöki ülés mindenesetre már több világosságot fog vetni az eseményekre.

A békebizottságot Szilágyi Dezső tegnap delelűtan értesítette arról, hogy ma delelőtt 11 órakor adja át a kormány választ. Ennélfogva a bizottság holnap delelőtt ujra össze jön a képviselőházban.

Párisi kiállítás.

Budapest febr. 15.

Az 1900 évi párisi nemzetközi kiállítás magyar történelmi bizottsága tegnap delelűtan 5 órakor *Széchenyi* Béla v. b. t. t. elnökle alatt tartott ülésében elhatározta, hogy ő cs. és ap. kir. Felsége elé küldöttségileg járul

oly czélból, hogy a legfelsőbb tulajdonban levő magyar növendékek érdemesebbjeit a kiállítás részére átengedni kogyeskedjék. *Lukács* Béla kormánybiztos ismertetéte aztán a bizottsággal a külön magyar pavillon létesítésével összefüggő kérdéseket és bemutatásra kerülték a pavillonnak *Bálint* és *Jám-bor* műépítésszek által elkészített tervei, melyeket a párisi igazgatóság is már változatlanul elfogadott, *Szalay* Imre nemzeti muzeumi igazgató, mint a retrospectiv kiállítás végrehajtó bizottságának elnöke, tájékoztatta a bizottságot a pavillon belső díszítésére felhasználandó motívumokról és a végrehajtó bizottság egyéb munkálatairól. Érdekes képet nyújtott *Hermann Ottó* az ösfoglalkozások kiállításáról; az összegyűjtött tárgyakat legközelebb közszemlére fogja bocsátani. Végül érdekesen fejtegette *Thallóczy* Lajos dr. azon tervét, hogy legeredetibb intézményünk, a magyar huszárság története és hatása az európai könnyű lovasság fejlődésére, illetve a külföldi huszárságok alakulására miként volna bemutatható és felhatalmazást nyert a bizottságtól ezen anyag feldolgozására.

Harez bolgárok és szerbek között.

Budapest, febr. 14.

Prilep macedon községben a bolgárok és szerbek közt legutóbb véres verekedés történt, melynél több embert megöltek és többeket súlyosan megsebesítettek. A különben is ellenséges indulatu kír néptörzs között az összetűzésre azon hír szolgáltatott okot, hogy egy szerbet állítólag megöltek. A török rendőrség is közbelépett és számosakat letartóztatott.

Az aradi püspökválasztás.

Budapest, febr. 14.

Metianu aradi püspöknek metropolitává történő megválasztása folytán legközelebb az aradi püspökség betöltése iránt fog a választási határnap kitzetelni. A synodus tagjai — mint a „*Kel. Ért.*” biztos forrásból értesül — már megállapodtak a jelöltek neveiben, még pedig Hamza, Mangra és Goldis képviselő személyében. Hanizsa, a jelenlegi aradi püspöki helynök, jó hazafi és ugy magyarsága, mint tapintatossága által a rományság előtt is közkedveltségnek örvend. Mangra a memorandum pör idejéből híressé vált agitátor, kinek csak a román tulzók körében van csekély számu híve. Goldis jelölése a bihareggyeiek óhajaira történik. Legtöbb esélye Hamzsának van, ha a jelenlegi karánbesi püspök, Popea nem aspiálna az aradi püspökségre, kire a tulzók bizonyára mind rászavaznának.

Bánffy és Tisza.

Budapest, febr. 15.

Bánffy Dezső a királynak utódjául báró *Féjerváry* fogja ajánlani. Belügy-miniszternek Tisza Istvánt.

Miniszter válság Ausztriában.

Bécs, febr. 15.

Ausztriában miniszter válság van. Kaizl, Wittek, Ryladt miniszterek lemondani készülnek. Thun miniszterelnök is visszavonul.

A királynál.

Budapest, febr. 15.

A király ma a minisztereket és Szélt külön külön kihallgatáson fogadta. Delelűtan koronatanács lesz.

Ujabb hírek.

Budapest, febr. 15.

A miniszterek ma reggel gr. Szécsenyivel, aztán Kállayval értekeztek. Kilencz órakor Fehérváryt, 10 órakor Lukácsot fogadta. 12 órakor *Bánffy*ra került a sor.

Budapest, febr. 15.

Bécsből a következő egymással ellenkező hírek érkeztek: Az Esti Újság bécsi tudósítója szerint, a király elfogadta *Bánffy* lemondását.

Fehérváryt bizta meg kabinet alakítással.

A Neue Freue Presse szerint döntés még nem történt. A Neues Wiener Tagblatt pedig azt írja, hogy *Bánffy* a legerélyesebb felhatalmazással megbizatik.

A politikai körök eddig még semmi pozitív értesítést nem kaptak.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

148. 1—3.

Hankó Veress Károly
főszolgabíró.

149. 1—1

Pap Jenő,
kir. bir. vgrhjtó.

150. 1-3

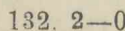
137, 3—10.

500 drb. épület tölgyfa 8—10 mt. hosszú és 30—50 cm. vastagságban. Továbbá elvállalok kerítés oszlopokat, sásfákat, talpfákat, kerékvetőket minden méret szerint jutányos áron.

— Tisztaságért teljes szavatosság. —
Szabadalmos módszerünk: Belga, Dán, Francia, Holland, Német,
Svéd és Norvégországokban rövid 4 éven át fényesen bevált, felka-
raltatott és tért hódított. 939. 9—26.

Kolozsvárt. 143. 2—2

Telefon hívószáma 113

tisztelettel

UDVARI ANDRÁS
kocsi-gyártó

becses figyelmébe.

Telephon 198.

151. 1—*

SOLYMOSY és TÁRSA betéti-társaság.

Ny. Magyar Mihály nyomdájában Kolozsvárt.